

İlkokul Öğrencilerine

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi

Editör: Fatih Mehmet CİĞERCİ

2. Baskı

Editör: Doç. Dr. Fatih Mehmet CİĞERCİ

**İlkokul Öğrencilerine
TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİ**

ISBN 978-625-7052-97-9

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2022, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** ve **Pegemindeks.net** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: Haziran 2020, Ankara
2. Baskı: Ekim 2022, Ankara

Yayın-Proje: Zeynep Güler
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarım: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

İnsanlar dil vasıtasıyla duygularını, düşüncelerini, hislerini ortaya koymakta ve hayatı sorgulamaktadır. Tüm bunlarla birlikte insanı diğer canlılardan ayırarak kendini yazılı ve sözlü ifade etmesini sağlamaktadır.

Küreselleşmenin etkisiyle birlikte diller bulundukları coğrafyaların sınırlarını aşmış; çocuklar farklı dil, din, ırk ve sosyoekonomik düzeye sahip akranlarıyla birlikte aynı veya farklı ülke içinde etkileşimde bulunup, aynı okul ve sınıflarda eğitim görmesi sık rastlanan bir durum haline gelmiştir. Eğitimde çok kültürlü ortam olarak açıklanan bu durumda iletişim dili sadece ana dili ile sınırlı olmaktan çıkmış ve eğitim öğretim yapıları bir değişim dönüşüm içine girmiştir.

Herhangi bir sebepten dolayı Türkiye’de bulunup ve Türk eğitim sistemine entegre olmuş yabancı uyruklu çocukların resmi dilde eğitim görebilmesi, programlardaki hedeflenen kazanımlara ulaşabilmesi, derslerin içeriğini anlayabilmesi, kendini ifade edebilmesi, akranları ve çevresiyle iletişim kurabilmesi ve derslerinde akademik başarıyı elde edebilmesi için eğitim dili olan Türkçeyi öğrenmesi gerekmektedir. Bu gereklilik yabancı uyruklu ilkokul öğrencileri açısından büyük bir öneme sahiptir.

Hazırlanan bu kitap yukarıda açıklanan gerekliliklere hizmet etme amacını taşımaktadır. Toplam 10 bölümden oluşan bu kitap da, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin tarihi gelişiminden, dil becerileri, web temelli uygulamalar ve ölçme değerlendirme kadar farklı konu ve temalar üzerinde durulmuştur. İlk okuma yazma, dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerine ayrıntılı olarak yer verilmiş ve bunlarla ilgili etkinlik örnekleri sunulmuştur. Böyle bir çalışmanın ortaya çıkmasında emeği geçen bütün bölüm yazarlarına ayrı ayrı teşekkür ederim. Öncelikle sınıf öğretmeni ve adaylarına daha genel anlamda da temel eğitim düzeyinde görev yapan tüm akademisyenlere, araştırmacılara ve öğrencilere katkı sağlaması dileğiyle.

Haziran, 2020

Yazarlar Adına Editör

Doç. Dr. Fatih Mehmet CİĞERCİ

Harran Üniversitesi

Bölümler ve Yazarları

Editör: Doç. Dr. Fatih Mehmet CİĞERCİ

**1. Bölüm: Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminin Tarihçesi ve
Günümüzdeki Durumu**

Dr. Öğr. Üyesi Cengiz KESİK - Harran Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-9777-0076

Doç. Dr. Fatih Mehmet CİĞERCİ - Harran Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-4175-7048

**2. Bölüm: İlkokul Öğrencilerine Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde
Avrupa Dilleri Ortak Öneriler Çerçevesi**

Dr. Fisun GÜNGÖR YEREYIKILMAZ

**3. Bölüm: İlkokul Öğrencilerine Türkçenin Yabancı Dil ve İkinci Dil Olarak
Öğretiminde İlk Okuma Yazma Öğretimi**

Doç. Dr. Fatih Mehmet CİĞERCİ - Harran Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-4175-7048

**4. Bölüm: İlkokul Öğrencilerine Türkçenin Yabancı Dil Öğretiminde
Dinleme/İzleme Becerisi**

Doç. Dr. Neslihan KARAKUŞ - Yıldız Teknik Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-7808-1099

Öğr. Gör. Yusuf KUMMUZ - Samtskhe Javakheti Devlet Eğitim Üniversitesi

**5. Bölüm: İlkokul Öğrencilerine Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde
Konuşma Becerisi**

Dr. Gülşat BİCAN - Milli Eğitim Bakanlığı

**6. Bölüm: İlkokul Öğrencilerine Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde
Okuma Becerisi**

Doç. Dr. Mehmet ÖZENÇ - Necmettin Erbakan Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-6339-4092

Doç. Dr. Emine GÜL ÖZENÇ - Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-3161-4251

7. Bölüm: İlkokul Öğrencilerine Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde

Yazma Becerisi

Doç. Dr. Esra Nur TİRYAKİ - Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-2418-7194

8. Bölüm: İlkokul Öğrencilerine Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Söz

Varlığının Geliştirilmesi ve Kelime Öğretimi

Doç. Dr. Ahmet Turan DOĞAN - Harran Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-9173-7558

9. Bölüm: İlkokul Öğrencilerine Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde

WEB Uygulamaları ve İnteraktif Ortamlar

Dr. Öğr. Üyesi Yakup ALAN - Kilis 7 Aralık Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-9888-1357

Doç. Dr. Nurşat BİÇER - Amasya Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-3680-7052

10. Bölüm: İlkokul Öğrencilerine Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde

Ölçme ve Değerlendirme

Doç. Dr. Halil Erdem ÇOCUK - Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-0027-4223

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	v

1. BÖLÜM

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNİN TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Giriş.....	1
1. Cumhuriyet Öncesi Dönemde Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi	1
2. Cumhuriyet Sonrası Dönemde Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi	3
2.1. Türkçe Öğretim Merkezleri (TÖMER)	4
2.2. Yunus Emre Enstitüsü (YEE)	4
2.3. Türkiye Maarif Vakfı.....	5
2.4. Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı (YTB)	6
2.5. Türkiye Diyanet Vakfı.....	6
2.6. Milli Eğitim Bakanlığı	7
Kaynakça.....	9

2. BÖLÜM

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNE TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE AVRUPA DİLLERİ ORTAK ÖNERİLER ÇERÇEVESİ

Giriş.....	13
1. Avrupa Konseyi Dil Politikaları ve Avrupa Dilleri Ortak Öneriler Çerçevesi	14
1.1. Avrupa Dilleri Ortak Öneriler Çerçevesi'nin Bölümleri ve Özellikleri	17
1.2. Avrupa Dilleri Ortak Öneriler Çerçevesi'nde Benimsenen Yaklaşım ve Yöntem	19
1.3. Avrupa Dilleri Ortak Öneriler Çerçevesi'nde Ortak Öneriler Düzeylerinin Gösterimi	20
1.4. Avrupa Dilleri Ortak Öneriler Çerçevesi'nde Öğrenme Alanları ve Dil Yeterlikleri Nasıl Gösterilmektedir?	21
1.5. Avrupa Dilleri Ortak Öneriler Çerçevesi Hangi Alanlarda Kullanılabilir?	26
1.6. Avrupa Dilleri Ortak Öneriler Çerçevesinde Ölçme ve Değerlendirme Süreci.....	27
1.6.1. Avrupa Dil Gelişim Dosyası.....	29
2. Avrupa Dilleri Ortak Öneriler Çerçevesi'nden ve Dil Gelişim Dosyası'ndan Nasıl Faydalanabiliriz?	30
Kaynakça.....	34

3. BÖLÜM

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNE TÜRKÇENİN YABANCI DİL VE İKİNCİ DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE İLK OKUMA YAZMA ÖĞRETİMİ

1. İlk Okuma Yazma Öğretiminin Önemi.....	37
2. İlk Okuma Yazma Öğretiminin Amacı ve İlkeleri.....	38
3. İlk Okuma Yazma Öğretim Yöntemleri.....	40
3.1. Bireşim Yöntemleri.....	41
3.1.1. Harf (Alfabe) Yöntemi.....	41
3.1.2. Ses (Fonetik) Yöntemi.....	41
3.1.3. Hece Yöntemi.....	42
3.2. Çözümleme Yöntemleri.....	42
3.2.1. Kelime Yöntemi.....	42
3.2.2. Cümle Yöntemi.....	43
3.2.3. Hikâye Yöntemi.....	44
3.3. Karma Yöntem.....	44
3.4. Ses Esaslı İlk Okuma Yazma Öğretimi.....	45
4. İlk Okuma Yazma Sürecini Etkileyen Faktörler.....	46
5. Türkçenin Dil Özellikleri ve İlk Okuma Yazma Öğretimi.....	50
6. İlk Okuma Yazma ve Zihinsel Sözlük Arasındaki İlişki.....	52
7. Yabancılar ve Ana Dili Türkçe Olmayanlara İlk Okuma Yazma Öğretirken Karşılaşılan Problemler ve Çözüm Önerileri.....	56
7.1. Problemler.....	56
7.2. Çözüm Önerileri.....	58
Etkinlikler.....	63
Kaynakça.....	68

4. BÖLÜM

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNE TÜRKÇENİN YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE DİNLEME/İZLEME BECERİSİ

Giriş.....	71
1. Dinleme/İzleme.....	72
2. Dinleme/İzleme Becerisinin Öğrenmedeki Rolü ve Önemi.....	75
3. Avrupa Ortak Başvuru Metni ve Dinleme/İzleme Becerisi.....	78
4. Maarif Vakfı Tarafından Hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı ve Dinleme/İzleme Becerisi.....	81
5. Dinleme/İzleme Becerisinin Öğretimi.....	85
Etkinlikler.....	92
Kaynakça.....	96

5. BÖLÜM

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNE TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE KONUŞMA BECERİSİ

Giriş.....	99
1. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nde İletişimsel Yeti.....	101
1.1. Dilbilimsel yeterlikler	101
1.1.1. Sözlüksel yeterlik	101
1.1.2. Dilbilgisel yeterlik.....	103
1.1.3. Anlambilgisel yeterlik	104
1.1.4. Sesbilimsel yeterlik	104
1.2. Toplumdilbilgisel yeterlikler.....	105
1.3. Edimsel (pragmatik) yeterlikler	107
2. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nde Konuşma Becerileri	107
2.1. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nde Üretken Sözlü Etkinlikler	108
2.2. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nde Etkileşimsel Etkinlikler	109
3. Konuşma Becerisini Ölçme ve Değerlendirme	113
Kaynakça.....	114

6. BÖLÜM

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNE TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE OKUMA BECERİSİ

1. Okuma Becerisi	117
2. Yabancı Dilde Okuma.....	118
3. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nde Okuma.....	120
4. Okumanın Amaçları	121
5. Okuma Modelleri	123
6. Okuma Becerisi Öğretim Süreci.....	125
7. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Okuma Becerisi Üzerine Yapılmış Çalışmalar ve Öneriler.....	129
Etkinlikler	131
Kaynakça.....	133

7. BÖLÜM

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNE TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE YAZMA BECERİSİ

Giriş.....	135
1. İlkokullarda Yabancı Dil Öğretiminde Yazma Becerisi.....	136
1.1. Yabancı Dil Öğretiminde Yazma Becerisinde Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi.....	138
1.2. İlkokulda Yabancı Dil Olarak Yazma Becerisi Öğretiminde Aşamalar	139
1.2.1. Alfabe öğretimi	139
1.2.2. Kelime öğretimi	140
1.2.3. Cümle öğretimi	143
1.2.4. Paragraf öğretimi	144
Kaynakça	147

8. BÖLÜM

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNE TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE SÖZ VARLIĞININ GELİŞTİRİLMESİ VE KELİME ÖĞRETİMİ

1. Söz Varlığı Nedir?	149
2. Türkçenin Söz Varlığı Özellikleri Nelerdir?	150
3. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nde Söz Varlığının Öğretimi	152
4. Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Türkçe Söz Varlığının Geliştirilmesi ve Kelime Öğretimi.....	153
4.1. Kelime Öğretim Yöntemleri	155
4.1.1. Sözlük Yoluyla Öğretim	155
4.1.2. Bağlam Yoluyla Öğretim	156
4.1.3. Bağdaştırma Yoluyla Öğretim	156
4.1.4. Kelimeleri Kök ve Eklerine Ayırma Yoluyla Öğretim.....	157
4.1.5. Kelime Defteri Tutturma Yoluyla Öğretim.....	158
4.1.6. Anlam Alanları Yoluyla Öğretim.....	158
4.2. Kelime Öğretim Teknikleri.....	159
4.2.1. Oyunlarla Öğretim	159
4.2.2. Müzikle Öğretim.....	160
4.2.3. Edebi Türlerle Öğretim	160
4.2.4. Teknolojiyle Öğretim	161
4.2.5. Beden Diliyle Öğretim	162
5. Yabancılarla Türkçe Kelime Öğretim Sürecinde Rastlanan Hatalar ve Bunlara Çözüm Yolları	162
6. Söz Varlığının Öğretimine Yönelik Uygulama Örneği.....	163
Kaynakça.....	165

9. BÖLÜM

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNE TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE WEB UYGULAMALARI VE İTERAKTİF ORTAMLAR

Giriş.....	167
1. Dil Öğretimi ve Teknoloji	168
2. Eğitimde İnternet ve Teknoloji.....	171
3. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan Sosyal Medya Araçları.....	173
3.1. Youtube.....	174
3.2. Facebook	174
4. Web Tabanlı Öğretim Ortamları.....	176
4.1. Türkçe Öğretim Portalı (YEE).....	176
4.2. Ana Dil Türkçe	177
4.3. Türkçe Öğreniyorum (Temel Düzey A1 Uzaktan Türkçe Öğrenme Sistemi “Türkçe Öğreniyorum”)	178
4.4. Adım Adım Türkçe Öğreniyorum	178
4.5. Türkçenin Sesi Radyosu	179
4.6. It’s So Turkish.....	180
4.7. Üç Dakikada Türkçe	180
5. İnternet Tabanlı veya Mobil Sözlükler.....	181
5.1. Resimli Türkçe Sözlük.....	182
5.2. Türkçe Sözlük (Türk Dil Kurumu)	182
5.3. Beyaz Sözlük.....	183
5.4. TRT Telaffuz Sözlüğü	183
6. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Mobil Uygulamalar	185
7. Dijital Oyun ve Etkinlik Araçları	187
7.1. Animasyon Araçları.....	187
7.2. Karikatür Yapma Araçları	189
7.3. Oyun Yapma Araçları.....	189
8. Artırılmış Gerçeklik Araçları.....	191
9. Sanal Gerçeklik Araçları.....	193
10. Sonuç.....	194
Kaynakça.....	196

10. BÖLÜM**İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNE TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK
ÖĞRETİMİNDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME**

1. Diller İçin Ortak Başvuru Metni Bağlamında Yabancılar Türkçe Öğretim Sürecinde Ölçme ve Değerlendirme	201
2. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan Ölçme Araçları	205
2.1. Yazılı Sınavlar	205
2.2. Sözlü Sınavlar	207
2.3. Kısa Yanıtlı Testler	207
2.4. Doğru-Yanlış Tipi Testler.....	209
2.5. Tamamlama Maddeleri	211
2.6. Eşleştirme Maddeleri.....	212
2.7. Çoktan Seçmeli Testler.....	213
2.8. Metin Değerlendirme	215
2.9. Performans/Portfolyo Değerlendirme	216
3. Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Duyuşsal Özelliklerinin Ölçülmesi	217
Kaynakça.....	219

Yazarlar Hakkında.....	223
-------------------------------	------------

1. BÖLÜM

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNİN TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Dr. Öğr. Üyesi Cengiz KESİK - Harran Üniversitesi

Doç. Dr. Fatih Mehmet CİĞERCİ - Harran Üniversitesi

Giriş

Bir dilin yabancı dil olarak öğrenilmesi o dilin zenginliği, geçmişi, dünyadaki geçerliliği ve ne kadar insan tarafından konuşulduğu, dilin ait olduğu ülkenin coğrafi konumu, ekonomik, siyasi, kültürel gücü, tarihteki yeri ve uluslararası ilişkiler arenasında ne kadar söz sahibi olduğu ile doğrudan ilişkilidir. Çok eski ve köklü bir geçmişe sahip olan Türkçe, dünya üzerinde 12 milyon m²'lik çok geniş bir coğrafyada 250 milyona yakın insan tarafından kullanılan ve bu rakamla dünyada en çok konuşulan ilk beş dil içerisinde yer alan zengin bir dildir. Türkiye'nin 2000'li yılların başından itibaren ekonomik, ticari, askeri, sağlık, eğitim ve dış ilişkiler gibi birçok alanda ilerleme kaydetmesi ve coğrafi olarak her zaman önemli bir konumda olması son yıllarda gerek yurtiçinde gerekse yurt dışında yabancı dil olarak Türkçenin öğrenilmesinde önemli oranda talep olmasına sebep olmaktadır. Diğer taraftan, 2011 yılında Suriye'de başlayan iç savaştan dolayı milyonlarca sığınmacı Türkiye'ye gelmiştir. Her kademede yüz binlerce sığınmacı öğrenci eğitim-öğretim hayatlarından geri kalmamak için eğitimlerine ülkemizde devam etmektedir.

Bu bölümde Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin tarihsel süreci ele alınmıştır.

1. Cumhuriyet Öncesi Dönemde Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi çalışmalarının Kaşgarlı Mahmud'un 11. yüzyılda kaleme aldığı Divanü Lügati't-Türk adlı eseriyle başladığı kabul edilmektedir (Bayraktar, 2003). Günlük yaşamdan, atasözlerinden ve manzum eser-

lerden örnekler vermekte olan eserin amacı Türkçenin, zenginlik olarak diğer dillerden daha alt seviyede olmadığını kanıtlamaktır. Eseri önemli kılan bir diğer unsur, her ne kadar “lûgat” ifadesiyle anılsa da Türk lehçelerini ses özellikleriyle, şekil bilgisiyle ve sözcük hazinesi ile birlikte ele almış; bu yönleriyle de Türkçenin öğretimi açısından zengin içerikli bir kaynak özelliğine sahip olmuştur (Ungan, 2006). Eserin günümüz dil öğretim yöntemlerine benzer yöntem oluşturma özelliğine sahip olduğu, kuralı verme yerine örnekler üzerinden kuralı öğrenme üzerinde durduğu, atasözleri, manzum eserler gibi metinler üzerine yoğunlaşarak dil öğretimi yaptığı ve dil öğretimi ile birlikte kültür aktarımını da sağladığı görülmektedir (Akyüz, 1989).

Türkçenin yabancılara öğretiminde önemli görülen bir diğer eser 1312 yılında Gırnatalı Esirü'd-din Ebu Hayyan tarafından yazılan Kitabü'l-İdrak Li Lisânü'l-Etrak (Türklerin Dilini Anlama Kitabı) isimli sözlüktür. Arapça-Kıpçakça sözlük özelliğine sahip olmasının yanı sıra dil bilgisi bölümü de içermektedir (Bayraktar 2003). 13. yüzyıl sonları ve 14. yüzyıl başında yazıldığı düşünülen Codex Cumanicus (Kuman Kitabı) Latince-Farsça-Kıpçak Türkçesi bir sözlüktür. Sözlük olmasının yanı sıra bu eserde de metinler, dil bilgisi kuralları ve atasözleri bulunmaktadır. Batıya doğru hareket halinde olan Türk boylarını Hristiyanlaştırma için Türk dilini öğrenen Alman ve İtalyan misyonerler ve Karadeniz'in kuzeyinde yaşayan Kıpçak Türkleri tarafından yazılmıştır (Bayraktar, 2003; Caferoğlu, 2000). 14. yüzyıl başlarında yazıldığı tahmin edilen ve Cemâlû'd-din İbn-i Mühennâ tarafından kaleme alınan Hilyetü'l-İnsân ve Heybetü'l-Lisân (İnsanın Güzel Sıfatları ve Dilin Büyüklüğü), Orta Asya Türkçesinin İran coğrafyasındaki şivelerini ortaya koymakta ve dönemin Türk kültürünü yansıtmaktadır. Eserde Türkçe, Farsça ve Moğolca sözcükler, dil bilgisi bölümü ve günlük hayata dair sözcükler de yer almaktadır (Bayraktar, 2003; Caferoğlu, 2000; Güzel, 2017).

15. yüzyılda Kıpçak Türkçesinin öğretimine yönelik olan ve yazarı bilinmeyen EI-Kavaninü'l-Külliyeye Li Zabtü'l-Lügati't-Türkiyye (Türk Dilinin Öğrenilmesi için Bütün Kurallar) eseri yer almaktadır. Yine 15. yüzyılda Ali Şir Nevai tarafından Farsça ve Türkçenin karşılaştırıldığı, Türk dilinin Fars diline göre daha güçlü olduğunu savunan ve Türkçenin ilk adbilim ve anlam bilim eseri olarak kabul edilen Muhakemetü'l Lügateyn Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında yerini almaktadır (Bayraktar, 2003).

Türklerin Anadolu'ya yerleşmesiyle Türkçe önem kazanmış ve Türk dilinin öğretimi medrese programlarında yer almıştır. Bu dönemde yazılan pek çok eser bulunmaktadır. Dönemin büyük düşünürlerinden olan şair Aşık Paşa Türkçeye büyük önem vermiş ve eserlerinde Türkçeyi kullanmıştır (Özdemir, 2018).

Osmanlı döneminde Türkçenin yabancılara öğretimi faaliyetleri Yeni Çeri Ocağı'na alınan devşirme Hristiyanlara Türkçe öğretilmesiyle başlamış, Osmanlı'nın Balkanlar'daki hâkimiyetiyle Hristiyanlıktan kendi rızalarıyla Müslümanlığa geçenlerin de Türkçe öğrendikleri görülmüştür. Böylece Balkan coğrafyasında Türkçe öğrenen ve bilenlerin sayısı oldukça fazladır (Kartal, 2001). Diğer taraftan, Osmanlı topraklarında yaşayan azınlıklara mensup olanlar da Türkçe öğrenmişlerdir. Osmanlı'nın siyasi, askeri ve ekonomik gücünün artması ve Batı ile farklı alanlarda ilişkiler kurması bazı Batılıların da Türkçe öğrenmesine neden olmuştur. Bu dönemlerde İtalyan edebiyatında Türklere ait birçok imgenin yer alması, 1612 yılında Almanya'da Hieronymus Megiser'in Türkçeyi öğrenerek Türkçenin gramerini yazması, 1551 yılında Venedik Cumhuriyeti'nin Türkçe bilen tercümanlar yetiştirmek için okul kurması ve bu okulların Fransa, Avusturya, Polonya gibi ülkeler tarafından da açılması, Rusların I. Pedro döneminde Türk dilini bilen tercümanlar yetiştirmeye önem vererek Türkoloji çalışmaları yapmak amacıyla akademi kurması sonucu Çarlık Rusyası döneminde geniş çaplı olarak Türkçenin öğretilmesi Türkçenin yabancılara öğretiminde önemli adımlardır (Ağıldere, 2010; Barın, 2004; Özdemir, 2018). Osmanlı'nın son dönemlerine gelindiğinde Türkçe okuma ve yazma öğretimine yönelik bir bölümün bulunduğu ve Selim Sabit tarafından yazılan Öğretmenlerin Kılavuzu anlamına gelen Rehnümü-yi Muallimin adlı eser bir öğretim programı ve yöntem kitabı niteliğindedir. II. Meşrutiyet döneminde okulların ders programlarında düzenlemeye gidilmiş, ilk ve ortaokullarda Türkçe öğretiminde yenilikler yapılmıştır. Bu bağlamda Hüseyin Ragıp tarafından 1916'da Türkçenin Usul-i Tedrisi yani Türkçenin Öğretim Yöntemi adlı eser yazılmıştır (Ağar, 2004; Özdemir, 2018).

2. Cumhuriyet Sonrası Dönemde Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi

Cumhuriyetin ilanı Türkçenin önem kazanması için bir milat niteliğindedir. Bir milletin birlik ve bütünlüğünün dil aracılığı ile sağlanabileceğine inanan Mustafa Kemal Atatürk'ün Türk diline verdiği önemden dolayı Arap ve Fars dillerinin okullarda öğretilmesine son verilip, eğitimde Türkçenin öğretimine geçilmiştir. 1 Kasım 1928'de Harf Devrimi, 1932'de Türk Dil Kurumunun kurulması, 1936-1938 yılları arasında fizik, kimya, zooloji, geometri gibi bilim dallarında terimlerin Türkçeleştirilmesi, Ankara Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi'nin öncülüğünde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine başlanması gibi adımlar Türk dilinin öneminin artırılması ve dilin öğretilmesine yönelik önemli adımlardandır. Türkçenin yabancılara öğretimi konusunda en önemli adımlardan birisi de 1984 yılına